

De 'Ware Islam'- campagne

Aan : de heer Safeer Siddiqui
Van: George van Leusden
Datum: November 2021

Enige tijd geleden las ik een artikel van Gürkan Celik (<https://dekanttekening.nl/opinie/de-hoogste-tijd-voor-een-islamitische-renaissance/>) met daarin een oproep tot een renaissance van de islam. Een renaissance van binnenuit.

Uw initiatief lijkt op een poging tot een antwoord op die vraag en daarom ondersteun ik uw actie graag. De website is transparant, het doel is duidelijk en de grondbeginselen van de Islam zijn in heldere compacte vorm weergegeven.

Ook de weergegeven lezingen zijn instructief.

Na bestudering van uw website heb ik behoefte tot een reactie.

Allereerst vind ik een korte verantwoording van wie ik ben op zijn plaats.

Sinds een paar jaar voer ik (man, 73 jaar, academicus, D66, katholiek opgevoed en geschoold) op informele basis regelmatig lunchgesprekken met mensen uit de wetenschap (waaronder een emeritus Leidse professor Osmaanse cultuur en twee vrienden uit de moslim cultuur waarvan één nog uit mijn Delftse studententijd) . Wij allen (5 man) zijn geïnteresseerd in de diversiteit in cultuur. Persoonlijk ben ik daarin voorstander van interculturaliteit op basis van slechts twee voorwaarden, nl. taal (Nederlands) en wet (huidige Nederlandse Grondwet). Daarnaast ben ik voorstander van zoveel mogelijk vrijheid en diversiteit van culturele uitingsvormen in gedrag, gebruik, geloof, kunst, architectuur, muziek, wonen, werken, kleding, etc.

Het lijkt logisch en makkelijk om aan die twee basiswaarden te voldoen maar ik heb gemerkt dat dit niet zo is. Voor nog teveel Nederlanders is de taal een probleem maar nog meer is dat voor een juist begrip van de Nederlandse Grondwet. Daar kom ik straks op terug.

Het katholieke geloof heb ik als kind intensief beleefd als misdienaar met een moeder die het priesterschap voor mij prachtig zou vinden . Maar in de roerige zestiger jaren van de vorige eeuw heb ik net als zovelen het juk van de religie en de verzuiling afgeworpen. Voor het christendom (en vele andere geloven) ben ik daarom een atheïst maar zelf zie ik dat anders na bestudering van oosterse en westerse filosofieën. Mijn zoektocht heeft geleid tot een synthese tussen die twee, tussen het oosterse 'A-dvaita' en de westerse Spinoza waar ik opvallend genoeg onderlinge overeenkomsten zie. Als ik een geloofsbelijdenis zou moeten kiezen zou ik antwoorden: Ik geloof in de God van Spinoza.

Dit ter kleuring van mijn volgende kritische maar hopelijk opbouwende opmerkingen. Zie het als een mening van 'buitenaf'

1 De "Ware Islam".

Gesteld worden twee doelen in jullie campagne. Ten eerste een uitleg van de Islam aan niet-moslims en ten tweede een vereniging van verdeelde moslim groeperingen tot de Ware Islam. "De roep tot vereniging" in jullie aanhef lijkt mij gericht tot de islam-gemeenschap in

al zijn geledingen terwijl de doelgroep van de ondertitel “een informatiecampagne over de Islam” een andere lijkt, namelijk de (nog) niet moslims.

Het zou fantastisch zijn als met name “de roep tot vereniging” bereikt zou worden.

IJdele hoop? Ik ben er inderdaad niet gerust op kijkend naar de geschiedenis van alle religies. Van elke religie bestaan vele tientallen variaties die onderling met elkaar strijden en zelfs op voet van oorlog staan. Dat was in het christendom het geval en ook in de islam. Ook uw eigen Ahmadiyya beweging is niet onomstreden in de wereld van islam. Heeft u en/of de uwen niet moeten vluchten vanwege uw geloofsopvatting?

Ik kan in uw campagne echter geen strategie ontdekken om de verschillende islam geledingen te verenigen.

Dat geeft mij de indruk dat uw campagne vooral gericht is op het tweede doel, informatie over Ahmadiyya. Uit alle verdere informatie treedt dit doel steeds meer op de voorgrond. Het komt daarbij over als nieuwe-ledenwerving of zoals dat in het christendom heet ‘zieltjes winnen’.

2. De grondbeginselen.

De grondbeginselen komen modern over, een aanzet tot renaissance die Gürkan waarschijnlijk kan waarderen.

Bij lezing van de toelichting op ieder beginsel begint echter de twijfel. Die twijfel heb ik bij elke beginselverklaring. Er worden Koran verzen aangehaald die het beginsel moeten duiden en bevestigen. Maar het is niet moeilijk om met de Koran in de hand een andere uitleg te geven, tegengesteld aan het beginsel. Een voorbeeld: U stelt “Voor afvalligheid wordt geen doodstraf geëist”. Maar in ‘*De inleiding in de shari’a*’ van Frans van der Velden lees ik onder 9.4.6.1 dat geloofsafval, ridda, in de islam streng verboden is en onder 9.4.6.4 dat bij nagenoeg alle scholen en richtingen geloofsafval om de doodstraf vraagt bij mannen. Hoe moet ik dit duiden?

De gebruikelijke response is meestal: “dat is niet de ware Islam”. Dit narratief wordt evenwel te vaak gebruikt om nog geloofwaardig te zijn. Wat voor de één waar is zal voor een ander onwaar blijken, terwijl het voor buitenstaanders allemaal Islam is. Als er al een absolute waarheid in religie bestaat is die niet in woorden te vatten, is mijn persoonlijke overtuiging. Al twijfelend zoeken naar waarheid daarentegen is paradoxaal genoeg wel opportuun. Je komt dan al gauw bij de mystieke kant van religies die wonderwel veel overeenkomsten met elkaar hebben. Bijvoorbeeld het soefisme in de islam en de mystiek in het christendom.

De twijfel over de verschillen in uitleg heb ik overigens ook maar in mindere mate met de Bijbel. En nooit heb ik dat bij A-dvaita of bij Spinoza, allebei uiterst consequent en eenduidig, niet gehinderd door strenge dogma’s of leefregels. Echter niet eenvoudig om na te leven. Om met Spinoza te spreken: “Al het voortreffelijke is even moeilijk als zeldzaam”.

3. Taal.

Na meer dan 60 jaar kan ik nog steeds het ‘Susciat’ en het ‘Confiteor’ uit mijn hoofd opzeggen, Latijnse spreuken in de katholieke Mis en nog steeds weet ik niet wat ik daar als jong misdienaartje toen precies zei. Ik ben ervan overtuigd dat dit ook het geval is met het Arabisch in de Moskee, gelovigen spreken daar spreuken uit waarvan ze de betekenis niet kennen terwijl het Arabisch uitgesproken door een imam door velen niet zal worden begrepen.

Het zou helpen als het Arabisch tijdens moskeediensten net als het Latijn in de katholieke Mis niet meer de leidende taal is in religieuze ceremonies. Die taal zou het Nederlands moeten zijn in alle Nederlandse kerken, moskeeën, synagogen, tempels etc. Dan is het ook niet meer nodig om al dan niet legaal (undercover) onderzoek te doen naar wat er gezegd en gepredikt wordt.

Veel imams in Nederland praktiserend komen uit een andere cultuur en spreken geen Nederlands. Dat geldt ook in steeds meer kerken, daar zie je ook priesters uit het buitenland zelfs uit Latijns Amerika en Azië. Dat is geen probleem als de kerkgangers expats zijn, dus op tijdelijke basis in Nederland en geen Nederlands paspoort (nodig) hebben. Het wordt wel problematisch als de bezoekers Nederlanders zijn, op langdurige basis woonachtig in Nederland en in het bezit van een Nederlands paspoort. Dan is een juist begrip van de Nederlandse cultuur en integratie een vereiste. Dat sommige imams een anti Westerse houding aanwakkeren is al bewezen o.a. bij de vorig jaar gehouden parlementaire onderzoekcommissie naar buitenlandse ongewenste invloeden. En ook al bewezen is het feit dat de jaarlijks tientallen nieuwe Diyanet imams uit Turkije oekazes meekrijgen vanuit Ankara. Bijvoorbeeld de oekaze om Gülen-aanhangers te gaan verklikken.

Lale Gül heeft in haar boek de keerzijde aangegeven van de koranweekendscholen. Namelijk het teveel tijd vragende onderwijs van de Koran in het Arabisch. Als misdienaar heb ik alleen Latijn moeten spreken in de katholieke Mis. Nooit werd verplicht de Bijbel te lezen, laat staan in het Latijn. Het Latijn is al decennia geleden afgeschaft in de Kerk. Waarom is het Arabisch verplicht voor iedere moslim? Vaak hoor je dat door in het Arabisch de Koran te reciteren dat zoveel meer diepgang geeft in je geloof. Ik vraag me dat af of dit voor iedere moskeeganger geldt. Waarom laten we het reciteren niet over aan alleen de imams. Het is per slot een beroep net als het priesterschap in het christendom. Dat kan al een verdiepend effect teweeg brengen net als het luisteren naar een Bach cantate.

Het Nederlands is voor velen moeilijk genoeg. Als taalvrijwilliger geef ik al 6 jaar wekelijks Nederlands aan asielzoekers, statushouders, expats, vluchtelingen en ieder die maar wil. Het is een vrije keuze om te komen. Helaas komen de mensen die het pas echt nodig hebben niet of nauwelijks, de Turkse en Marokkaanse 1^e generatiemoeders en vaders. Mij trof een voorval van enkele jaren geleden: tijdens een open dag bijeenkomst in de bibliotheek in Den Haag kwam een groep van 6 oudere vrouwen in traditionele kleding geleid door een jongere moderner geklede vrouw, ik schatte haar vóór in de dertig. Omdat ik aangenaam verrast was door deze actie van die jongere vrouw maakte ik een praatje met haar. Haar gezelschap bleek een groep Turkse vrouwen van de 1^e generatie migranten. Zij vertelde dat zij zelf in Nederland was geboren en op school geweest tot haar 18^e. Woonde nog thuis, had geen relatie maar het meest frappante was dat ze zei haar Nederlands kwijt te raken. Doordat thuis alleen Turks gesproken werd, de Turkse TV aan stond en ze nauwelijks in contact kwam met Nederlanders, mede omdat ze geacht werd niet te werken buitenshuis. Dit had ik nog nooit gehoord, dat zelfs de jongere generatie met Nederlandse scholing het Nederlands dreigt kwijt te raken.

Het geeft mij de overtuiging dat alles op alles moet worden gezet om het Nederlands te onderwijzen en te praktiseren waar maar mogelijk. En niet nog een moeilijke voor Turken vreemde taal als het Arabisch dwangmatig op te leggen.

4. Wet.

Een ogenschijnlijk logische zaak als de huidige Nederlandse Grondwet blijkt in praktijk toch niet zo logisch .

Ik wil dit illustreren met de door uzelf aangehaalde kwestie van Samuel Paty, de Parijse docent die onthoofd werd door een Tsjetsjeense 18-jarige niet Parijzenaar. De moord is door iedereen afgekeurd, ook door moslims.

Tot zover een logische reactie. Maar de nasleep bleek dat niet. Waar de terechte verontwaardiging over de moord uitmondde in protestdemonstraties in de Parijse straten en Macron aankondigde dat extremisme in de islam zou worden aangepakt bleek al gauw de moslimgemeenschap eveneens te protesteren tegen vermeende islamofobie en discriminatie door diezelfde Franse regering. Ook in Nederland kwamen sterke reacties culminerend in een petitie tot herinvoering van blasfemie strafbaarstelling in de Nederlandse wetgeving. Die petitie is naar zeggen van NIDA door zo'n 120.000 Nederlanders ondertekend. Hoewel door velen in de pers de actie van de Tsjetsjeen als een 'lone wolf' actie werd neergezet, wijst het grote aantal petitie ondertekenaars in een andere richting. Want 120.000 is niet gering. Waar mobiliseer je zoveel handtekeningen op zo'n korte termijn. Ik zou dat graag willen weten, vooral om mijn vooringenomen mening dat dit via moskeeën en imams middels vele volmachten is georganiseerd te kunnen ontzenuwen. Macron en ook Rutte werden ervan beticht te discrimineren.

Discriminatie, islamofobie, racisme zijn containerbegrippen, frames die ik zelf zoveel mogelijk mijds, het leidt af van de werkelijke inhoud en zoals professor Ruud Koopmans stelt leidt het maar al te vaak tot een discussie op een intellectueel armoedig niveau. Er bleek in de moslimwereld verbazing over de reacties van Macron en Rutte. Ook ik heb met verbazing kennis genomen van de reacties. Maar dan op een geheel andere wijze. Ik verbaasde me niet over de bijval van Rutte, of over de aangekondigde acties van Macron. Men vroeg zich af hoe een leraar moet omgaan met islamitische schoolkinderen bij het bespreken van vrijheid van meningsuiting, hoe doet een leraar dat? Durft een leraar dat nog wel? Heel waarschijnlijk is dat een Franse leraar dat niet (meer) aandurft gezien de constatering van Nieuwsuur dat 25% van de leraren in Parijs bang is vermoord te worden. Dus er wordt al zelfcensuur toegepast in het onderwijs aldaar. En misschien ook hier in Nederland.

Als D66-er acht ik dit een zeer kwalijke ontwikkeling waartegen we ons met kracht teweer moeten stellen. De grondwet, de rechtsstaat is in het geding. Dat besepte ook Macron toen hij de salafistische groeperingen wilde aanpakken. Goed, neutraal onderwijs is daarbij noodzakelijk. Neutraal onderwijs gegeven door docenten als Samuel Paty die op heel islamitische wijze in de zin zoals u zelf stelde in uw websitelezing ('wendt u dan van hen af') leerlingen de gelegenheid bood om niet aanwezig te hoeven zijn bij zijn uitleg van vrijheid van meningsuiting. De enige die van 'innerlijke beschaving' blijk gaf in deze hele kwestie was hij. Nog afgezien van het onjuist weergeven van de feiten. De bewuste 16-jarige leerlinge om wie het allemaal draaide was namelijk helemaal niet aanwezig bij de bewuste les, zij zat thuis en vertelde leugens aan haar vader.

Ik zie in deze reacties dat de islam moeite heeft met democratie. Beter gezegd, menig islamitische (regerings-) leider of menige imam heeft daar problemen mee. Ik ken geen islamitisch land met een democratie, vergelijkbaar met die in het vrije Westen (zie freedomhouse.org of democracymatrix.com) De beroemde Egyptische schrijver Alaa-Al-Aswani zei het al "Democracy is the solution" . Dat kan niet door westerse landen worden opgedrongen, opgelegd, of anderszins. Dat zal door de islamitische landen zelf dienen te worden ontwikkeld.

Maurits Berger heeft haarfijn uitgelegd wat onder blasfemie verstaan moet worden en dat er bij de cartoonkwestie geen sprake was van overtreding van de wet. Als blasfemie niet terug kan komen als strafbaar feit in onze Nederlandse Grondwet stelt u in uw campagne dat het van “innerlijke beschaving” getuigt om geen cartoons te hanteren. Belediging waaronder blasfemie is een rekbaar begrip en dus moeilijk in wetgeving te vangen. Blasfemie was decennia lang een in praktijk inactief artikel in de Grondwet. De één is gauw beledigd terwijl een ander nooit. Het gaat altijd om concepten, denkconstructies, niet de werkelijkheid of de waarheid. Massaal waren de moslims beledigd door de Mohammed-cartoons. Dat betekent dat er nog een wereld te winnen is in de democratieën in het vrije Westen. Want cartoons, satire in het algemeen horen in de vrije westerse wereld. En inderdaad, satire kan schuren. Dat is zelfs een vereiste voor goede satire. Bij dat ‘schuren’ hoort wrijving, letterlijk. Maar het resultaat is meestal een betere ‘beschaving’, ook letterlijk. Bijvoorbeeld de satire en bijbehorende cartoons van Arjen Lubach zijn een verrijking voor onze democratische rechtsstaat. Maar hij schuurt wel aan tegen de islam, en religies in het algemeen. Moeten we dat gaan verbieden? Nee, juist alle ruimte daarvoor met inbegrip van de soms overdreven, voor sommigen smakeloze uitvoering. De meeste, zo niet alle satire en cartoons ontstaan niet uit het niets, er is altijd een aanleiding, 9/11 bijvoorbeeld.

Overigens acht ik Arjen Lubach een man met een grote ‘innerlijke beschaving’. Net als Maarten 't Hart, Maarten van Rossem of andere religie-critici.

In de uitspraken van uw leidsman Mirza Masroor Ahmad in zijn vrijdagpreken n.a.v. de Mohammed-cartoons hoor ik weinig verzoenende woorden richting het Westen. Terwijl hij daar wel naartoe gevlucht is vanwege zijn geloof. Dit zie je vaak, woonachtig in het Westen maar toch veel kritiek op het Westen, en teksten om de leefwijze te wijzigen naar de ‘voorbeeldige’ leefwijze in het herkomstland van waaruit ze gevlucht zijn. Gülen, Khomeiny, zijn andere voorbeelden. Het klinkt bijna als een grap maar het is de bittere werkelijkheid.

Ahmad is sterk polariserend bijvoorbeeld waar hij het heeft over (tussen haakjes de verwijzing naar de pagina's):

Onaangename geesten (6), verdorvenheid van geest (11), Atham, een christen moet dood (16), slechte gewoonten Westen (18), bangmakerij met Allah's vloek in hiernamaals (24), Sharia: oplossing alle problemen (25), aardbevingen zijn straf Allah (30), Westen leidt tot verval (32), dreiging met rampen (33), Christendom is woest, Islam is mooi (40), strijd met Christendom (41), Oplossing alleen door Allah (68), Uitroepen vloek (80), rechte pad is alleen Islam (92), iedereen moet onder indruk Islam komen (106).

Dit is slechts een willekeurige selectie uit de tekst. Maar voldoende om deze preken als beledigend te ervaren voor iemand als ik die in een westers land als Nederland leeft. Vanwege het feit dat dit wordt uitgesproken door een leidende persoon van een wereldwijde moslimgemeenschap acht ik dit veel schadelijker dan een cartoon van een onbekende tekenaar uit Denemarken.

U zult overigens hebben opgemerkt dat ik niet uw coderingen overneem die gebruikelijk zijn bij uw verwijzingen naar uw Heilige personen. De superscripts sa of as of toevoeging als vzmh worden uitgelegd in het voorwoord. Toch begrijp ik ze niet. U zou het als beledigend kunnen opvatten als ik de diepere betekenis zou weten en het toch niet bezig. Ik merk dit op

ter verdere illustratie van hoe subjectief en subtiel het bezigen van het woord 'belediging' in praktijk werkt.

Aan vrijheid van meningsuiting gaat vrijheid van meningsvorming vooraf. Het heeft best lang geduurd voordat ik mijn mening vrij kon vormen in mijn lagere en middelbare katholieke schooltijd. Ik bleef lang mijn naar later bleek terechte kritische vragen over religie voor mij houden. Naar mijn mening is dit altijd het geval, kinderen krijgen hun religie bij geboorte mee van hun ouders en omgeving van jongs af aan. En vaak blijven die kinderen bij het volwassen worden daaraan verbonden, daarin steken. Dit is de voornaamste reden van groei van een religie, door geboorte en niet door bekering. Je moet sterk in je schoenen staan zoals Lale Gül om kritisch te kijken naar de jouw opgelegde religieuze opvoeding en daar afscheid van te nemen bij voortschrijdend inzicht. Het is meestal ook afscheid van je familie en meer eenzaamheid. Meestal beide maar vaak gelukkig tijdelijk.

Na deze kritiek is het goed om positief af te sluiten. Het respecteren van de huidige Nederlandse Grondwet is mijn persoonlijke bijna dagelijkse toets als de diversiteit in gedrag, kleding, muziek, geloof gaat schuren. Dus 'geen handen schudden', 'boerka's', het mag allemaal van mij. En aan Maurits Berger zou ik willen voorstellen in de omgang met een boerkadragende leerlinge: ga eens een tijdje lesgeven met je rug naar de leerlingen toe, ben benieuwd hoe lang de leerlingen dit zullen pikken.

Maurits heeft in zijn epiloog van zijn boek 'De Halalborrel' een uitstekende definitie gegeven van het begrip cultuur, nl. het geheel aan vanzelfsprekendheden van een groep mensen. Samuel Huntington had geen betere definitie van cultuur c.q. beschaving kunnen geven.

5. Renaissance islam.

Terug naar de oproep van Celik, een renaissance van binnenuit. Hoewel ik geen moslim ben en daarom door velen zal worden gezien als een niet deskundige verwacht ik van binnenuit weinig hervorming en geloof ik dat een kijk van buitenaf kan helpen e.e.a. in een breder kader te zien. Per slot van rekening zijn hervormingen in het christendom (t.a.v. homofilie, vrouwenrechten, democratie) nooit door kritiek van binnenuit gekomen maar min of meer afgedwongen door acties van buitenaf, hetzij door afvalligen zoals ik.

Ik wens dan ook de islam in tenminste een land als Nederland dezelfde culturele revolutie toe als in het Westen het geval was in de zestiger jaren van de vorige eeuw. Hoewel die revolutie soms doorsloeg naar teveel vrijgevochtenheid is het algemene positieve resultaat evident. Meer vrijheid, meer democratie, meer kennis en meer vrouwkracht. Kortom meer welvaart en welzijn.

George van Leusden
Den Haag,
leusden@mail.com